

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczá-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A nép védelmére.

I.

(—a.) Bármerre lépjen is az ember e hazának földjén, mindenütt az elégedetlenségnek, legtöbb helyen pedig ezenfelül még a nélkülözésnek, nyomornak ijesztő, hangosan kiáltó jeleivel találkozunk. Nagy- és kis birtokos, kereskedő és iparos. vállalkozó és bérlő, köz- és magán tisztviselő, bíró és tanító, földműves és napszámos — — mind mind arról panaszkodik, hogy nem lehet megélni. És az öngyilkosságok szomorú statisztikája csattanós bizonyság reá.

Naphosszat tudnak beszélni az emberek helyzetük nyomoruságos voltáról. Egyik a börtönt, másik a katonai terheket, harmadik az adót, negyedik a fokozott társadalmi igényeket, ötödik a vidéki, úszórával dolgozó takarékos pénztárat, hatodik a korcsmát, hetedik a kormánykörök gondatlanságát szidja mint nyomoruságos helyzetének okozóját.

Nem csuda, sőt ugyancsak természetes dolog, hogy mindenki helyzetének javításával, a tagadhatatlanul létező politikai, gazdasági és társadalmi válság megoldásával, a fenyegető veszélyek elhárításával foglalkozik. Hírlapokban és gyűléstermekben, utcán és mulatóhelyeken, iskolákban és magánházakban csak erről van szó. Mindenki tud valami csálhatatlanul biztos gyógyítószerrel. Egyik ezt, másik azt ajánlja. Egyik ebben, másikban bizik. A vezérlő kormányférfiak bölcsességében azonban senki sem.

Négy hét alatt jókora darab földet bejártam ebből a szép országból. Érintkeztem a társadalom minden rétegével. Nyugodt lélekkel mondhatom, hogy még az állami vagy közigazgatási tisztviselők között sem akadtam olyanra, aki a bajok gyógyítását a jelenlegi kormánytól vagy az uralkodó liberális rendszertől várna.

Elégedetlen mindenki, izgalomban, forrongásban van az ország népe, — itt-ott már az elkeseredés jelei is mutatkoznak,

— — — de azért komolyan alig gondol valaki a bajok orvoslásával, a veszélykötésének megakadályozásával. A társadalom minden osztálya a maga bajával törődik, — annak a bajával, akinek legtöbb oka van a panaszra, aki magán segíteni nem tud, a nép bajával alig gondol valaki,

Beszédben, szavakban, frázisokban különben — valljuk be őszintén — nincs hiány, — — — tettekben annál nagyobb,

Ez év tavaszán megtartották az ország fővárosában a gazdakongresszust. Fényesen sikerült — a kormány részvetele nélkül is. Másfélezer gazda jött össze. Ismerik a nép baját. Napokig arról tanácskoztunk. Üdvös eszméket vetettek fel. Határozataik reménnyel töltötték el az ország népének lelkét. A kormány pedig és annak bérencz sajtója ellenük fordult, segítség helyett megakadályozni törekszik a kivített is.

Újévkor megalakult a néppárt. Zászlajára írta a nép érdekeinek védelmét. Programjában megjelölte ennek módját. Mint a hajót viharban a vészmadarak, úgy repkedtek üvöltözve körül a hírlapok és kormányférfiak. Még azok is, akik a választások alkalmával úgy szerepelnek, mint a nép egyedül igazi barátai, még az ellenzéki vezérférfiak is »szőröstül-bőröstül elnyelni« törekedtek az újdonszült csecsemőt, a néppártot.

És ez a párt, dacára annak, hogy a parlamentben a Tarnóczyak és Szulyovszkyak »befolyása miatt« tért nem hódíthatott, dacára ennek folyton terjed. És ez a párt nemesak száján hordozza a nép üdvét és boldogulását, hanem szívében is. Nemesak beszél, hanem tesz is.

Azt a fáradságot, melyet az elkobzott választói jogok visszaszerzésére fordított, felre lehet magyarázni. Igaz, hogy egyedül ez a párt fejtett ki e téren jelentékenyebb működést, csak ez a párt tud e téren sikereket felmutatni, de azt mondhatják reá ellenségei, akik minden-

ütt és mindenki (önmagukat kivéve) csak rossz, önző szándékot teteleznek fel, azt mondhatják reá, hogy ezt nem a nép érdekében. Hanem saját maga érdekében tette. Azért e néhány cikkben a néppártnak nem is ezen tevékenységéről akarunk szólni, hanem arról, a melynek célja: előmozdítani a népnek erkölcsi és anyagi gyarapodását, kiszabadítani őt azoknak káros befolyása alól, a kik a népet erkölcsileg is, anyagilag is tönkreteszik, akik kiszipolyozzák a népnek vérért és annak zsirján, vagy ha az nincs vévén harácsolják össze kétes származásu vagyonukat, gazdagságukat.

Ez a párt nem kétes értékű teoriákból indul ki, hanem az életből, úgy a mint az van. Vezérei nem az irodák porlepte aktái között, nem a főváros romlott, büzhödt levegőjében, — — hanem a nép között élnek. Ismerik annak minden bűját-gondját, bajának és nélkülözéseinek, nyomorának és szenvedéseinek minden okát, minden forrását.

Első gondjuk és fő törekvésük azért arra irányul, hogy az erkölcsi és anyagi mételynek ezt a szennyes forrását betömjék, vagy legalább attól a népet visszatartsák.

A nép erkölcsi és anyagi romlásának főforrása pedig: a korcsma, annak minden rosszal inficiált levegője és mérget nyújtó, testet-lelket ölő itala: a pálinka. Aki a nép valódi érdekeit igazán szívén viseli, annak első és legfőbb kötelessége elvonni a népet a korcsmától.

Felesleges dolog lenne hosszasan bizonyítani a korcsmanak és a pálinkának pusztító, káros befolyását a népre. Tessék kimenni a legelső faluba és ott személyesen meggyőződni róla. És minél távolabb megyünk akár a mi városunktól, akár más vidéki központtól, annál szegényebb a nép, annál gyatrább a nemzedék, annál szomorubb és kétségbeejtőbb a pusztítás.

Akik a nép között élnek hajmeresztő dolgokat beszélnek erről a szomorú puszt-

tulásról és arról a lelketlenségről, amit egyes korcsmárosok üznek. Egyik bihar-megyei faluban — köztük lakó szemtanu beszélte — minden vasárnap tömve a korcsma, még a gyermekek is ott vannak — és pálinkát isznak. És pedig milyent? Harmincz krajczár literje, — pedig az új szesz-adó folytán magának a korcsmárosnak is többé kerül.

A törvény előírja hány fokos legyen? Van-e aki ellenőrizze?! Mikor a butító, kábító ital elveszi a szegény ember esztét, a korcsmáros annyit ír fel amennyit akar pedig az ő krétája máskor is duplán fog. Mikor a szegény embernek ez az állati állapot tetőpontra hág, a korcsmáros kivészi a földön disztelenül heverőnek pénzét, elég ravaszul hogy benne valamit. És másnap még azt mondja az a boldogtalan, hogy mégis becsületes ember ez a még hagyott is az erszényemben!

Nem esoda, hogy az a kis jobbágy telek sines meg többé — eluszott a pálinkán!

Hogy mit hall, mit lát a korcsmában a föld népe és gyermeke? — — ne fürkészük tovább. Elképzelheti mindenki, hogy épületes dolgot nem.

Kérdjük inkább azt, hogy tesznek-e valamit e baj megakadályozására azok, akik avval kérkednek, hogy ők a népnek igazi barátai? A kormány, az ellenzéki pártok, a jegyzők és szolgabírák?

A képviselőház őszi ülészakának munkaterve.

Felhivatalosan jelentik: A legutóbbi minisztertanács elhatározta, hogy a két hátralevő egyházpolitikai törvényjavaslatot (a vallás szabad gyakorlatáról és az izraeliták reczipiálá-

sáról) a kormány a képviselőház bizottságának megállapodása értelmében kívánja tárgyalni. A két javaslat tárgyalása az ülészak elejére fog esni, még pedig első az izraelita vallásról szóló javaslat lesz, mivel ez a törvényjavaslat az izraelita vallást bevett vallásnak deklarálja s így pragmatikailag meg kell, hogy előzze a vallásszabadságról szóló törvényt, mely a bevett vallások s köztük az izr. vallás jogviszonyát is szabályozza. Ami a főrendiház megtartását illeti, beavatott politikai körökben az ele most már nem tekintenek aggodalommal. — Az ülészak elején fog elővetetni a választási ügyekben való kuriai bíraskodásról szóló javaslat is, mely most már teljesen megérett a parlamenti tárgyalásra. Az őszi hónapokat azonkívül természetesen az 1896. évi budget fogja kitölteni s karácsony előtt valószínűleg még a közigazgatási bíraskodásról szóló törvényjavaslat is elő fog vetetni, amely javaslat a fennálló közigazgatási szervezetben is életbe léphetőnek mutatkozik.

A közigazgatás államosítása.

Felhivatalos jelentések szerint a kormány a közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslatokat, még pedig az egész csoportot egyszerre, a millenium előtt, tehát még a most következő ülészak vége felé fogja a képviselőház elé terjeszteni. A javaslatok az egész reformot kifogják meríteni és a közvéleménynek módjában lesz azokkal jóval a tárgyalás előtt foglalkozni. A kormány a nagyfontosságú reform keresztülvitelére nem tartja elegendőnek az országgyűlés 5 évi ciklusának hátralevő utolsó esztendejét, amelynek javarészt különben is a nemzeti millenium tölti ki. Azonfelül sokkal jobban megfelel az alkotmányos élet követeléseinek — és ennek a Bánffy-kabinet kiváló fontosságát tulajdonít, — hogy a nagy organikus reformot új képviselőház tárgyalja, melynek megválasztásánál az egész reform terve a részletekig ismeretes volt és a választó polgárság megelőző kritikája tárgyát képezte.

Laptársunk a »Magyar Állam« a fennebbi jelentéshez igen alaposan a következő megjegyzéseket fűzi:

Ha a jelentés megfelel a valóságnak, akkor csak örülni tudunk annak. De hát miért nem kérdezték meg az egyházpolitikában is a közvéle-

ményt? Miért nem irtak ki az egyházpolitikai törvényekre nézve is új választásokat és miért nem nyújtottak alkalmat az országnak, hogy az egyházpolitikai javaslatokat a legkisebb részletekig ismerje és kritikáját azok felett a képviselőválasztások után nyilvánítsa?

Hja! de az egyházpolitikát keresztülvindzini kellett az országgyűlésen!

Körrendelet az anyakönyvi nyomtatványok kezelésére nézve.

A belügyminiszter az anyakönyvi másodpéldányoknak és az anyakönyvvezetéshez szükséges kezelési nyomtatványoknak szétküldése tárgyában rendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz, a mely rendeletben körülírja a születési, esketési és halálozási anyakönyvek első és másodpéldányainak kezelési módját. — A belügyminiszter azonkívül a főispánokhoz is intézett rendeletet, azon anyakönyvi, illetőleg jegyzőkönyvi felvételekre szolgáló nyomtatványok tárgyában, amelyeket maguk a főispánok fognak vezetni, miután a házassági jogról szóló törvény 34. §-a értelmében a főispánok intézkednek azon házasság megkötése tárgyában, amely az anyakönyvek vezetésével meg nem bízott polgári tisztviselő előtt köttetik.

Lapszemle.

Budapest, 1895. aug. 22.

A »Magyar Állam«. »Észrevételek« ezime alatt, korábban különböző helyeken megvitattott egyházpolitikai kérdésekhez, különösen pedig a bekövetkezendő polgári házasság kérdéséhez, legszorosabban kánonjogi szempontokból és apparátussal, megvilágító szempontokat ajánl. Jelestül a »claudestinitas«, mint bontó akadálylial foglalkozik, s ha tisztán katolikusok közötti házasságról van szó, konstatalja annak törvényes fennállását. De a vegyes házasságokra nézve, legalább a priori törvényesen nem áll fenn, hanem minden eset a körülményekhez, s főleg a felek jó vagy rossz hiszeműsége szerint döntendő el.

A »Hazánk« »Egyházpolitika tósztan és párbajban« ezim alatt igen találóan vezérezkí-kezik Szilágyi Dezső fürdői pohárköszöntőjéről és Miklós Gyula borsodi főispán párbajáról. Mig az országház elnöke az egyházpolitikai sur-lódások elosztása czéljából nagyilekuen béke-jobbót kínál, addig eme törvények végrehajtó-jának egyik magas óre gyilkos fegyvert fog ke-zébe, hogy a vele nem egy nézetet valló poli-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Uralkodók fogadása.

Németből: Geher Hedvig.

Nagy Péter 1697-ben indult kétszáz főnyi kísérettel első külföldi utazására. Először is Berlinbe ment, III. Frigyes Brandenburgi választófejedelemhez, ki három év múlva I. Frigyes néven Poroszország első királya lett.

Voltaire ezt írta e találkozásról: »Az el-lentét, mely a francia divatot utánzó berlini és az orosz udvar között volt, mely utóbbi a hosszú ázsiai öltöny, a gyöngy és drágakövek-kei díszített sapka és az övön függő kard jel-lemezte, különös benyomást keltett. A csár maga német ruhát viselt, de ennek daczára lénye és magaviselete elég ázsiai volt.

Mindennap rémitőn becsipett az ebédnél — persze a berlini udvaroncok majdnem oly jól értettek az iváshoz, mint a mindig szomjas oroszok.

Egy napon a kastélyban az egyik nyitott ablaknál ült a csár és a választófejedelem. Nagy Péter kérkedően beszélt az ő hatalmáról és nagyszerű reformterveiről.

Frigyes, ki idősebb és tapasztaltabb volt, fejét rázta és figyelmeztette fiatal vendégét, hogy jó lesz vigyázni.

Nagy Péter azonban fenhéjazóan mondá: »Biztosítom kedves brandenburgi bátyám-uram, hogy az én alattvalóim sokkal hivebbek és szófogadóbbak, mint az önéi. Mindjárt bebi-

zonyítom. De hát fogadjunk! Én ötszáz aranyat teszek!»

A választófejedelem semmi rosszat sem gondolt s mondá:

»Helyes orosz öcsémuram!« Tartom a fo-gadást!

A csár kinézett az ablakon és parancso-lóan kiáltá az alólállóknak: »Szolgáim közül jöjjen fel azonnal valamelyik!»

Aztán kérdé a választófejedelemtől: »Men-nyi a távolság ezen ablak és a kövel kirakott előudvar között?»

»Körülbelül 24 láb« — mondá Frigyes bá-mulva.

»Jó.«

A csárnak egy szép fiatal szolgálja lépett be s mélyen meghajlott.

Péter rákiáltott oroszul:

»Jöjj ide az ablakhoz!»

A fiatal ember szót fogadott.

»Igy, most lépj a párkányra és ugor-jál le!»

A szegény fiu habozott s esdő tekintetet vetett kegyetlen urára.

»Sietsz már?» — kiált ez parancso-lólag.

A szerenesetlen szolga nagyon jól tudta, hogy Péter akár sajátkezüleg is levágja a lá-zadó Streliez fejét, azért gondolta:

»Ha leugrom, életben maradhatok, ha nem lefejez a csár!»

Egy imát mormogott s szemét lehunyva kiugrott a kövezeten.

Természetesen mindkét lába kitört a kö-vezeten. Fájdalmas nyögése nagyon meghatotta

a könyörületes szívü választófejedelemet, a csár azonban hideg maradt.

»Nosza, brandenburgi bátyámuram, önön van a sor!« mondá Péter nevetve. »Tegye ön is ugyanezt a próbát egy alattvalójával!«

Természetesen a választófejedelem ezt nem akarta megtenni, de ebben a pillanatban egy apród jött hozzá s merészen a fülébe sugta:

»Fenséges uram, nagyon könnyen meg-nyerheti a fogadást s megszegényítheti a büszke muszkát! Parancsolja meg hangosan fenséges uram, hogy hívjam fel az első gárdistát, a kit találak.

Én ugyan ismerek egyet, aki könnyen le-ugrik az ablakból anélkül, hogy a legkisebb baja is esnék.

A választófejedelem tehát hangosan mon-dá: »Apród, hívd elő gyorsan az első gárdis-tával, akit találasz!»

A kis apród mélyen meghajlott s kisza-ladt a tereméből.

Lent az udvaron egy csoport gárdistához ment, kik közül egynek vállára tevén kezét, kérdé őt:

»Szeretnél egy kis pénzt keresni?»

»Örömmel!«

»Ugy jöjj velem.«

Felvezette a gárdistát a terembe.

»Hogy hívjak« kérdé Frigyes.

»Schultze Ágostonnak, parancsolatjára fen-séges uram« mondá szabály szerinti egyenes állásban a gárdista.

»Hová való vagy?»

»Berlinbe.«

tikai ellenfelét egyszersmindkorra ártalmatlanná tegye. Szerencsére azonban nemes szándéka nem sikerült. Ezen érdekes esetből legálább megtanultuk azt, hogy a szabadelvűpárt az általa hirdett igéknek ép az ellenkezőjét követi és hogy egy-egy kimagasló alakjainak beszéde nem egyéb, mint szappanbuborék, mely csak addig tart míg fujják.

A »Magyar Hírlap» »Agyaglábú politika» vezércikkében az osztrák kormányválság által okozott zavaroknak okát abban keresi, hogy az új kormány teljesen szakított a liberalizmussal. Am lássa Ausztria a maga okozta bajokat. Az alaphiba az osztrák alkotmányban van, mely a kormányt nagyon megkötöti. Türekedjen Ausztria oly alkotmányra szert tenni, mint a mienk s úgy boldogulni fog s ehhez az első lépés az, hogy a kiegyezést, mely nemsokára lejár szabadelvű szellemben kösse meg, szakítson a pudalis rendszerrel, kövessen liberális politikát s akkor nem fog oly annyira agyaglábon állani állami biztonsága.

A »Magyarország» »Munka-programm» cím alatt vezércikket. Félhivatalos jelentés alapján reprodukálja, hogy a kormány a szeptember 20-án összeülő képviselőházat mindenekelőtt az egyházpolitikai javaslatokkal kívánja foglalkoztatni, még pedig első sorban az izraelita vallás recepcziójáról szóló javaslatról, melyből az áttérésre vonatkozó s a főrendek által visszautasított szakaszt hajlandó kihagyni s a megfelelő rendelkezéseket, onnan a vallás szabad gyakorlásáról szóló javaslatba áthelyezni. Tudvalevő, hogy Wlassits miniszter legutóbb a »conclusum dietale» álláspontjára helyezkedett. De ez az elmélet neveléses, mely sem a két ház közötti alkotmányos érintkezés törvényes szokásaival, sem a modern parlamenti jog intézményeivel meg nem fér. Persze a kormány kész az alkotmány megkerülésével is kicsikarni diadalát, melyet a közbizalom soha sem nyújthat neki. A parlament a javaslatot e szerint két szempontból lesz hivatva fontolóra venni, az első formai, fenttartja-e a »conclusum dietale» alapját? ellenben a másik érdemleges, elfogadja-e s kielégítőnek tartja-e a recepcziót, mely garanciát nem nyújt az áttérés és viszonyosság tekintetében. A pusztá recepczió kimondása, benső föltételeinek megvalósulása nélkül, hazugság, s ilyet törvénybe ígatni nem lehet. Ha pedig a viszonyosság kimondása a szabad vallásgyakorlatról szóló javaslatba tartozik, akkor a recepcziót külön kimondani felesleges. Meglátjuk, hogyan fog a kormány kiszabadulni abból az egérlyuk-

ból, melybe az egész reformnak terv és komolyság nélküli kezdeményezése belesodorta. De e szerint a rózsás remények, melyek a kormánykörökben az egyházpolitikai harc szerencsés befejezéséhez fűződnek, legalább is még nagyon korai.

A »Nemzeti Ujság» »Esetleges káros következmények» cím alatt vezércikkben foglalkozik a szombathelyi katolikus körből kilépett állami tisztviselők ebbeli elhatározásáról, melyből nyilvánvalólag kitűnik, hogy ezen katolikus irányú körből azért léptek ki a tisztviselők, mert tartottak ama »káros következményektől», melyek reájuk az esetben háramlanak, ha egy nem a kormány elveit valló körnek továbbra is tagjai maradnak. Kétséget sem szenved tehát, hogy a kiléptettek elhatározása magasabb nyomás következtetése, mely elől kitérniök nem lehetett, ha csak a »káros következtetéseket is nem akarják» viselni.

A »Budapesti Hírlap» »Osztrák viszonyokról» cikkében kifejti, hogy Kielmannsegg, mint előre látható volt, nem született a reá ruházott feladatnak és megvalósult az a jóslat kabinetje tényleg csak átmeneti volt. Most Badeni grófot akarja ő felsége a kormány élére megnyerni, bár Badeni már kihallgatáson fogadva lett is, mégis néhány hetet igénybe fog venni kinevezése.

A »Nemzet» »Ausztria jövője» címmel Badeni gróf meghívásával illetve kihallgatásával foglalkozik, s azon reményének ad kifejezést, hogy amint Badeninnak sikerült Galiciában kruszolidált viszonyokat teremteni; úgy, meg fogja teremteni azokat Ausztriában s.

A »Pesti Napló» Gróf Badeni meghívásával foglalkozik és oda kívüklődál, hogy Badeni iránt bizalommal nem viseltethetünk ugyan, de törekvései iránt annál inkább, mert azok a magyar érdekekkel leginkább összeférhetők.

Az »Egyetértés» »Osztrák állapotokról» cikkében s mint a sajtó legnagyobb része szintén Badeni gróf kihallgatását mérlegeli s pálcát tör Kielmannsegg rövid uralkodása felett s elismeréssel adózik neki, hogy lelép onnan ahol megállani nem képes. Badeni kinevezését szintén valószínűnek tartja, mely azonban csak a nagy hadgyakorlatok után fog bekövetkezni.

A »Pesti Hírlap» Szilágyi Dezső a képviselőház elnökének iglói beszédével foglalkozik. Nagyon természetes, hogy dicsőhymuszokat zeng a volt igazságügyminiszternek. A ve-

zéricsk élé a néppárt ellen irányul és különös reményt helyez a püspöki kar komolyságába, hogy szakítva a néppárti törekvésekkel megfogadja Szilágyi Dezső békére (?) intő szavát és beáll a szabadelvű párt előharcosának.

NAPTÁR.

— Augusztus 23. —

Péntek, Róm. kath. Fülöp. Prot. Farkas. Gör. kel. Euplusz augusztus 11. Izr. Elul R. Ch. Nap két 4 óra 54 p., nyug. 6 óra 40 p. Hold kelte 8 óra 35 p. nyug. 7 óra 49 perczkor.

Aug. 23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

„ 25. Kotillion-estély Paksy Gusztáv kerthelyiségében.

Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

Merénylet a városi főorvos ellen.

Nagyvárad, aug. 23.

Tegnap reggel rémhírek keringtek a városban.

Azt beszélték uton-utfélen, hogy dr. Hoványi Ferenc városi főorvost, amint szerdán este a színházból lakására távozott, rablók támadták meg és úgy összevisszaverték, hogy reggelre meghalt.

A köztisztletnek örvendő főorvos lakása a hír hallatára valóságos bucsujáráhellyé vált, a jóbarátok és ismerősök egymás kezébe adták a kilincset és az izgalom a városban is csak akkor csillapult le, mikor a közönség biztos forrásból értesült a valóról, hogy bár merényletet intéztek dr. Hoványi ellen, és a fején kapott súlyos seb miatt ágyban fekvő beteg, de a derék férfi állapota komoly aggodalomra nem ad okot.

A merényletről kiküldött tudósítónk ezeket írja: dr. Hoványi Ferenc városi főorvos tudvalevőleg csak a napokban érkezett haza a gyógyfürdőből, ahol hat hetet töltött.

A szabadságidő alatt annyira megjavult egészsége, hogy jóbarátai, ismerősei, akikkel találkozott, nem győzték elégszer ismételni a szokásos mondást: milyen jól néz ki.

A fürdő orvosai azt javasolták Hoványinak, hogy sohse járjon kocsin, ha azt akarja, hogy egészsége állandó legyen.

Ez a tanács lebegett szeme előtt szerdán este is, midőn a színházról lakására akart távozni és míg máskor mindig bérkocsin tette meg az utat, most gyalog indult haza.

Vig kedélylyel haladt végig a Fő-utcán egészen a Hidegser-utzáig, itt azonban különös előérzet fogta el és nagyobb vigyázzal

»Láttad, hogy az a fiatal orosz az előbb leugrott az ablakon, s eltörte a lábát?»

»Parancsolatjára fenséges uram, láttam Sajnáltam a szegény ördögöt, inkább ne ugrott volna.»

»Még mernéd te is ezt tenni?»

»Ha fenséges uram parancsolja, igen!»

»Nos tehát tedd meg. Fogadás körül fog a dolog.»

»Ha csak ennyi az egész!» mormogá a gárdista. »Ezt könnyen megteszem.»

A nyitott ablakhoz lépett s egy ugrással fent volt a párkányon. Jobb kezével ügyesen intett, mintha ezen néma játékkal ezt akarta volna mondani:

»Nézzetek ide jó emberek, mi történik itt! Aztán vidáman felkiáltott: »Juhh!» és kiugrott.

A levegőben egyszer megfordult, mint azt az ügyes akrobaták teszik, hogy ez által csökkentse az esés erejét, s lassan lábujjra ugrott.

A veszélyes ugrás nagyszerűen sikerült neki.

»Vigye el a hóhér!» kiálta Péter czár. »ez egy elátkozott gyerek!»

»Orosz öcsém uram» mondá mosolyogva a választófejedelem, ime bebizonnyítottam, hogy épen olyan engedelmes és szófogadó alattvalóm vannak mint önnek, csak az a különbség, hogy az én berlini emberem jobban értett a dologhoz, mint az ön orosz.»

Péternek akarva nem akarva, bele kellett harapnia a savanyu almába és bekellett valania, hogy elveszítette a fogadást, Kinesztárno-

kával elhozatta az 500 aranyat s átadta a választófejedelemnek.

Nemsokára aztán visszavonult lakosztályába.

Frigyes boldog volt diadala felett s elhatározta, hogy a kis okos apródot és a merész gárdistát gazdagon megjutalmazza.

Két felé osztotta a nyereményt. Egyik felét a kis apródnak ajándékozta, a másik 250 aranyat pedig Schultze Agostonnak szánta. Kit ismét magához hivatott.

»Hogyan tudtál oly esodálatos ügyességgel ugrani?» kérdé vidáman.

»Fenséges uram, ez nagyon egyszerű» ott-hon kötél-tánczos és akrobata voltam.»

»Úgy? Nos, te vagy a legjobb ugro, a kit valaha láttam.

»És hogy kerültél a katonasághoz?»

»Erőszakkal kényszerítettek reá. Főnökömmek, kinek társulatánál három év előtt voltam, nem volt engedelme s így egy vásárkor egy nagy faluban mindnyájunkat letartóztattak.

Engem a katonasághoz osztottak be és pedig ide a gárdához.»

»Schultze, nincs valami kérésed?»

»Fenséges uram, ne tessék rosz néven venni, de én nagyon szeretem művészetemet, szeretnék ismét kötél-tánczos lenni.

És ha egy kis pénzem lenne, és engedelylem, hogy egy kis művész-társaságot össze szedhetnék, hogy a városokban és falvakban előadást tarthatnék, én lennék a legboldogabb akrobata és kötél-tánczos a fenséges ur egész birodalmában.»

»Jól van Schultze! Bár jó gárdista, de ha-

tározottan még jobb akrobata vagy. Megkapod elbocsátatásodat a katonaságtól és engedélyt is adok, hogy Berlinben, és az egész országban produkálhatsz művészetet. Itt van az orosz czár 250 aranya, azt hiszem ez elég lesz a kezdethez! Különbön továbbra is protegeálni foglak és egész udvarommal megfogok jelenni az első előadáson.»

Schultze Agoston megköszönte a választófejedelem jószágát, zsebre tette az aranyokat és ajánlotta magát. Rövid idő alatt sikerült neki egy ügyes művész társaságot össze szedni, kiknek ő lett az igazgatója, és kísérve a választófejedelem — a későbbi király kegye által, rövid idő alatt tekintélyt és vagyont szerzett.

A p r ó s á g.

Bók. Miért nem fizeti ki a számlámat, hadnagy ur? — Tudja kedves Blum ur, maga olyan kedves intőleveleket ír, hogy gyönyörűség olvasni. Tudja, maga az én kedvencz — hitelezőm,

Nem veszedelmes. Biztosító ügynök. Milyen betegségben halt meg az ön apja és anyja? Biztosítandó: Nem tudom magam sem pontosan csak azt tudom, hogy nem volt valami veszedelmes betegség.

Könnnyü neki. A szerkesztő felesége: Ki írta ezt a gyönyörű cikkelyt: Hogyan bánjunk asszonyjal? A szerkesztő: Félegyházy János. A szerkesztő felesége: De hisz azt hittem, hogy ő nem nő! A szerkesztő: Tényleg nem az.

haladt végig a nem valami fényesen világított utvonalon.

Amint lakása közelében a vasúti alagut-hoz ért, észrevette, hogy onnan egy szalma-kalapos, fekete kabátos, szürke nadrágos suhancz sunyi módra közeledik felé és ideje sem maradt, hogy bővebben szemügyre vegye, mert egy köröskövel úgy fejen ütötte a merénylő hogy elborította a vér.

A megsérült főorvos rendőr, majd segély után kiabált egy darabig, nyomon követve a megfutott tettest, de hasztalan ütött zajt, se rendőr, sem segítség nem érkezett.

Miután erősen vérzett, nem követte tovább a támadót, hanem lakására sietett, ahol családja az eset által konsternálva azonnal ápolás alá vette.

Ezalatt telefon útján értesítették az esetről dr. Fráter Imre kórházi főorvos és dr. Berkovits Miklós városi kerületi orvost, a kik bérkocsin azonnal kollegájukhoz hajtottak, hogy segítségére lehessenek.

A sebet nyolcz öltéssel azonnal bevarrták és az izgalomtól eltekintve, Hoványi az operáció után egészen jól érezte magát.

Akkor éjjel ifj. Rimler Károly rendőrkapitány is tudomást vett a merényletről, ő is azonnal felkereste jó barátját és azonnal intézkedett, hogy a tettes kézrekerítése iránt a rendőrség ejtse meg a legszigorubb nyomozatot.

Lörinczy Gyula rendőrbiztos még azon éjjel sorba járatta a közeli mulatóhelyeket és kipuhatólta, kik tartózkodtak, ott akkor este, azonban ez irányban eredménytelen volt a fáradság.

Egy másik adat szerint Szévald János mozdonyvezető leánya, ki a Hoványi-család házával szemben lakik, azt állítja, hogy ő akkor este 8—9 között csakugyan látott fel és alá sétálni, körültekintgetni a személyleírásához hasonló egyént, de hogy az ki volt, nem tudja.

Szóval a rendőrség hatalmasan mozgósítva van; mi lesz az eredmény, tudni még most nem lehet.

Mi volt a merénylet indoka?

Önkéntelenül ez a kérdés merül fel, ha a dologról higgadtan gondolkodunk.

El sem lehet azt képzelnünk, mert a főorvosnak, saját bevallása szerint és tudvalevőleg, nincs haragosa, tehát a boszu kizárt. Rablási szándéka sem lehetett a támadónak, mert akkor nem futott volna meg közvetlen az ütés után és nem szembe támadott volna.

Bármi legyen is oka merényletnek, mindenesetre szomorú következtetéseket lehet levonni belőle, a hidegser-utczai közbiztonságra.

Különbben az efajta esetek gyakoriak ott. Nemrégiben dr. Hoványi Gyuláné urnőt és előbb a cselédjét támadták meg rablási szándékból; egy városi tisztviselőt pár évvel ezelőtt kapával ütötték meg gyanus és ki nem derített tettesek, Recht Ignác nyugalmazott városi alkapitány meg nem rég a sötétségben az árokba borult s ott kellett hagyni kocsit, lovat, szekeret másnap reggelig.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő listákban kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pankor Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Az egri főkapitán a nagyváradi Erzsébet árvaháznak.** Özv. báró Gerliczy Félixné, Bihar megyei és nagyváradi jótékony nőegylet nemes lelkű elnöknője — mint annak idején megirtuk — kieszközölte a miniszternél, hogy az egylet által fentartott árvaház javára országos sorsjátékot rendezhessen.

A jótékony terén fáradhatatlan elnöknő széles körű agitációt indított

meg a terv sikere érdekében és az egri főkapitán is felkérte a támogatásra.

A kapitán nevében Pánthy Endre nagyprépost a napokban következő választást küldte meg a grófnő megkeresésére.

821—1895. sz.

Méltóságos Grófnő!

A nagyváradi Erzsébet árvaház, illetve az árvaház javára engedélyezett országos sorsjáték ügyében mult hó 24-ről hozzám intézett nagybecsű levelét az egri főkapitán elé terjesztetem, és a főkapitán tagjai méltányolván és teljes tisztelettel kísérvén Méltóságodnak az árvaház fejlesztése és biztosabb alapokra fektetése érdekében, egy a multban, mint a jelenben kifejtett nemes tevékenységét: az árvaház kibővítésének költségéhez a % alatt idecsatolt kétszáz forint járulnak, én pedig kérem Méltóságodat, hogy ezen összeget az egri főkapitán testületi segélyadományaként a jelzett célra elfogadni méltóztatassék.

Mély tisztelettel vagyok

Egerben, 1895. augusztus 3.

Méltóságodnak alázatos szolgálója:

Pánthy Endre,
nagyprépost

Az adományozók nevei: Dr. Bende Imre 10 frt, Berlicza Ferencz nagyprépost 5 frt, Egri főkapitán 200 frt, Esztergomi főkapitán 20 frt, özv. báró Königswarter Mórné 100 frt, Prifach József nagyprépost 10 frt, dr. Rimely Károly püspök 10 frt, Schusztér Konstantin 50 frt, Szabó János püspök 60 frt, dr. Szmracsányi Pál püspök 25 frt, Virter Lajos nagyprépost 10 frt, dr. Zalka János püspök 10 frt.

* **Puskaporos levegő.** Háborus készülődések híre van a levegőben. Mindent erre magyaráznak s mióta a nyers bőrök ára magosra szökött, különösen a bőrkereskedői körökben megdönthetetlen a közeli háboru híre. S mintha csakugyan puszkaporos lenne a levegő, mert mint egyik fővárosi lap biztos forrásból jelenti, a fővárosban állomásozó tartalékos tisztek a mult napokban kapták a rezervált parancsot, hogy előírászerűleg készleltben legyenek, különösen a berendezett tábori bőröndjüket, valamint mindazon ruházati és fegyverzeti szükségleteiket, melyek a hadi felszereléshez tartoznak, tartsák készen, hogy az esetleges mozgósításnál minden már harczkészen álljon. És mindezt sürgősen követeli a legerélyesebb hangu rendelet, mely nem valami nagy örömet okozott a szegényebb sorsu tiszt uraknak.

* **Tisza Kálmán mint iskolagyámoló.**

A kultuszminiszter legutóbb köszönetét fejezte ki Tisza Kálmánnak, a miért a Györök községhez tartozó Csegőd pusztán tanyai iskolát állított, annak céljaira diszes házat, tanítólakást építtetett s 700 forint javadalmazásaltanítói állást szervezett.

* **Wolafka püspök jótékonyága.** Dr. Wolafka Nándor, makarai választott püspök, debreczeni róm. kath. plébános vasárnap a király születése napján, ezen az ország minden részében, a templomokban, fényes ünnepélyvel és a leglelkesebb buzgósággal megünnepeelt napon, Debreczenben kiválságosan emelte a magasztos ünnepélyt az által, hogy egy a templomban a szószéken, mint az általa adott díszében ritka magas színvonalon álló szónoklatában a király és baba iránti hazafias kötelességeket esetelte. És hogy ne csak a szó, a tett is beszéljen, az ünnep alkalmából Koszorus Lajos vöröskeresztesgyuleti választmányi tag gyűjtőívén az egylet javára harmincz forintot adományozott.

* **Fehér Izrael temetése.** Tegnap délután temették el Fehér Izrael nagyváradi polgárt, az ipartestület számvevőjét, kinek hirtelen haláláról tegnap említést tettünk. A vég-tisztesség megadásánál nagyszámu előkelő közönség, a Chevra-Kadischea és az ipartestület előjárósága jelent meg a megboldogult apácza-utczai lakásán. A gyászos háznál dr. Keskeméti Lipót főrabbi szép beszédben mé-

tatta a kitűnő családapa és polgár érdemeit és beszédét imával fejezte be, melyben vigasztalást kért az Istentől az itt hagyott családnak és rokonságnak. Azután a halottas kocsira tették a koporsót és megindult a menet az izraelita temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték a jó családapát. Nyugodjék békében!

* **Az agyonvert katonák.** A pilis-esabai táborból mintegy félóránnyira fekvő Tinnye községben Nagyboldogasszony napján bucsu volt, a mely alkalommal az 52-ik és 6-ik gyalogezred negyven közlegénye a falu koresmájában tánczoló falusiak közé vegyült, a mit azonban nem jó szemmel néztek a tavasszal besorozott ujonczok és egész váratlanul megtámadták a tánczoló katonákat, a kik erre szuronyt huztak a támadók ellen. Ezt meglátva az öregebb svábok, segítségére siettek a fiataloknak, még pedig olyan erővel, hogy mintegy husz baka megszökött a támadás elől. A mint ezt a jelenlevő Kalocsai őrmester meglátta, kardot rántva harsány vezényszó mellett gyülekezésre hívta fel az ott levő katonákat, a kiknek élén a herkulstermetű Jámbor szakaszvezetővel valóságos támadást intézett a tömeg ellen. A svábok az aszszonyokat és a gyermekeket tartották maguk elé, és így oldalról megkerülve, támadták meg a katonákat. Iszonyu verekedés támadt erre, melynek hevében két 52-ik ezredbeli katonát, Kiss Jánost és Kaszabai Sándort agyonverték, Stern Zsigmondot, a 6-ik ezredből pedig halálosan megsebesítették. Kalocsai őrmestert mellkasán szurták meg, míg többen közülök kisebb-nagyobb sérülést szenvedtek, kiket most a 16-os számú kórházban ápolnak. A parasztok sebesülteinek számát nem tudni, de szerenese, hogy a csendőrség nemsokára közbelépett, mert másképp még több áldozat lett volna. A hadbíróság másnap felvette a tényállást, míg az agyonvert katonákat Pilis-Csabán eltemették. A verekedésben résztvett katonáknak semmi bántódásuk nem lett, a megszóktatottakat azonban, a kik közt néhány altiszt is volt, gyávaóságuk miatt — mint a katonai körökben hírlik — Corti ezredes a hadgyakorlatok után hadbíróság elé állíttatja.

* **Törvényszéki szemle az Adria-malom raktárában.** Említettük annak idején hogy Kovács Lajos malmi munkás az Adria-malom raktárhelyiségében állítólag egy létráról leesett és másnap meghalt. Tegnap Bónyi törvényszéki vizsgálóbíró segéd Szabó Gábor rendőrközbejötté mellett szemlét tartott a szerencsétlenség színhelyén és a vizsgálathoz még szükséges adatokat szerezte be.

* **Az anyakönyvvezetők czéczója.** Az állami anyakönyvi felügyelőket a belügyminiszter e hó 21., 22., 23. és 24. napjaira berendelte a belügyminiszteriumba, hogy ott a számukra berendezendő gyakorlati tanfolyamon részt vegyenek. Az anyakönyvi felügyelők Szent István napján este hét órakor a Hungáriában gyűltek egybe ismerkedésre. Ezen ismerkedési lakomára dr. Lukács György belügyminiszteri osztálytanácsost, az anyakönyvi ügyek osztályának vezetőjét és dr. Töry Gusztáv igazságügyminiszteri osztálytanácsost, az anyakönyvi ügyek igazságügyminiszteri előadóját, a gyakorlati tanfolyam két tanárát is meghívták. A lakomát megelőzőleg a felügyelők a felügyelői kart közösen érdeklő ügyeket beszéltek meg. A lakomán Madarász Elemér budapesti anyakönyvi felügyelő melegen ültette a kormány tagjait. Lukács György, a belügyminiszterium anyakönyvi ügyosztályának vezetője üdvözölte erre az anyakönyvi felügyelőket.

* **Megbolygatott sírok.** Láng József, a Nagyváradi szerkesztője kérvényt adott be a rendőrséghez az iránt, hogy Iványi Ödön temetőt más sírba helyezhesse át. — Özv. Németh Jánosné véletlen szerencsétlenség folytán elhunyt férjének szintén exhumálhatását kérelmezte. Dr. Baróthy városi t. főorvos mindkét kérvényt pártoló vélemény kapcsán terjesztette vissza a hatósághoz.

* **Doktorrá avatott grófnő.** A tübingai egyetemen, mint Stuttgartból írják, érdekes promóció volt a napokban, melynek hőstét, dr. Linden Mária grófnőt természettudományi doktorrá avatták fel, kitüntetéssel letett szigorlat után. A szigorlat után a grófkisasszony a zoológiát, fizikát és botani-

kát hallgatta Tübingában, miután ugyanott gimnáziumi tanulmányait is kitünő sikerrel végezte el. Doktori disszertációjának címéből is elképzelhető a fiatal doktor készsége, mert az a *conchyliák strukturáját* tárgyalta. Dr. Linden grófnő azonban nem elégszik meg a természettudományi doktorátussal, hanem már legközelebb a zürichi egyetemre megy, ahol kizárólag az orvosi tudományoknak szenteli magát.

*** Nem tud pihenni.** Valamikor éjjeli őrvolt Nagyváradon Piheni Sándor, tehát bő alkalma volt megtanulni, hogy mi szabad, mi nem. De ő, mióta állását az új rendszer folytán, a bakter intézmény eltörlésével elvesztette, Piheninek hívják ugyan, sehogys nem tud pihenni. Nem fér a bőrében és olyan dolgokat csinál az udvaron, a melyek a közszemérmert sértik. A nyugtalan exbaktert ezért tegnap a rendőrség kérdőre vonta és valószínűleg meg is büntetik.

*** Eljegyzés.** P a r d a v i Árpád fővárosi gépész eljegyezte Kurcz Ignác helybeli iparos kedves leányát T e r e z t.

*** Vasutasok internátusa.** Az államvasutak igazgatósága régebben tervezte, hogy a kisebb javadalmazású tisztviselők gyermekeit egy szegedi internátusban nyerjenek nevelést. Az internátus építési terveit már elkészítette és jóváhagyta a kereskedelemügyi miniszter s az építkezést — mint nekünk Szegedről írják — még e nyáron megkezdik. A város értékes telket ajándékozott az épülethez, mely hazafias czélnak is szolgál, a mennyiben a nemzetiségi vidékeken lakó vasutasok gyermekei itt részesülnek majd magyar szellemű nevelésben.

*** Névmagyarosítás.** Weisz Sámuel gyalpolyi lakosnak a belügyminiszter megengedte, hogy nevét V á m o s e - r a változtassa.

*** Egy örült orvosa ellen.** Dr. Weisz Samu a győri kórház orvososa kinos helyzetbe került a napokban. Az orvos a kórházba igyekezett, midőn reárvált egy parasztember:

— Adj ki a kórházba zárt gyermekeimet, mert másként megölöm.

Az orvos azonnal ráismert arra az emberre, akit *Komjáthy* Ferencnek neveznek, s akit mint gyógyult elmebetegét bocsátottak el néhány hét előtt a kórházból. Weisz orvos szép szóval akart tőle megszabadulni, de az örült akkor felkiáltva: „Gyermekeimet! megölitek a gyermekeimet!” földre teperte Weisz Samut s elkezdte vonszolni és agyafőbe verte botjával. Az orvos végre felocsudva, kiszabadította magát a dühödt ember kezei közül s az örült által üzetve bemenekült a kórházba. Komjáthy Ferenc ide is követte, de itt a személyzet ártalmatlanná tette és elzárta a szerencsétlent az egyik czellába. Dr. Weisz Samu az arcán és nyakán szenvedett súlyosabb sérüléseket.

*** Pasteur-intézett Kolozsvárott.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága feliratot intézett a belügyminiszterhez az iránt, hogy ott Pasteur-féle gyógyintézetet állíttasson fel; a feliratot Kolozsvár városa Nagyvárad városának is megküldte, hogy azt hasonló szellemű felirattal támogassa.

*** Zsidó apa keresztény fia.** Krassó-Szőrény vármegye közigazgatási bizottsága, mint Lugosról írják, Lugoson a következő esetben mondott ítéletet: Egy asszony elvált zsidó vallású férjétől s a válás után öt hónapra gyermeke született, kit görög-katolikus vallású kedvesének hitére kereszteltetett. Az asszony azonban ismét visszament férjéhez s ekkor a közigazgatási bizottság az apa folyamodása ellenére is kimondotta, hogy e gyermek *nem vehető fel a zsidó vallásba*, de azért a zsidó vallású atya törvényes gyermekének nyilvánította a csecsemőt.

*** Magánkórházak és a miniszter.** A belügyminiszter elrendelte, hogy a törvényhatóságok utasítsák a területükön levő magánkórházak igazgatóságait arra, hogy a náluk felvételre jelentkezett betegek illetőségi községeit a felvétel megtörténtéről haladéktalanul értesítsék a végett, hogy az illetőségi községeknek alkalom nyujtassék a betegek továbbápolatása iránt a körülményekhez képest előnyö-

sebben és a község minél csekélyebb megterhelésével leendő gondoskodására. A mely magán kórház a haladéktalan értesítést elmulasztja megtenni, az a felmerült gyógyköltések megtérítése iránti igényét elveszti.

*** Emléktábla a visegrádi kápolnán.** A király születésnapja alkalmából a kies Visegrád szép ünnepélynek színhelye volt. Ekkor leplezték le ugyanis azt az emléktáblát, melyet az ottani nyaralók a király ott tartózkodásának emlékére illesztettek a Dunára kiszögölő kőhalmom épült kápolna falába. Az ünnepély délelőtti tizenegy órakor kezdődött, mikor is legifjabb Ábrányi Kornél beszéde alatt lehült a lepel a tábláról, melyre a következő sorok vannak vésvé:

Hollós Mátyás fényessége

Nagy Lajosnak diességége

Hova tűntetek? . . .

Szól a nemtő:

Jó királytok, fényt és áldást hoz reátok:

Itt jár köztetek!

Ő felsége I. Ferencz József, Magyarország királyja e kápolnában Párteleki Tivadar plébános által szolgáltatott csendes misén való ájtatossága emlékeül

1894. szeptember 23.

Az erdőgondnokság épületéből, melyben a király lakosztálya is van, egyenesen az emléktáblára láthatni. A tábla gondozását a község nevében a visegrádi bíró vállalta el. Az ünnepélyt díszebéd, majd az esti óráiban fényes tűzijáték követte.

*** A kapuczinusok sirboltjából.** A Habsburgok temetkezési helyét, a bécsi kapuczinusok templomának sirboltját a trónörökös születésnapján nagyszámu közönség látogatta meg. A trónörökös sarkophagjánál egy imaszámoly volt felállítva. Legelőször egy közönségseregsbeli kapitány jelent meg a sirboltban, aki a trónörökös volt ezrede nevében gyönyörű koszorút helyezett a koporsójára. A résztvevő közönség olyan nagyszámmal látogatta a sirboltot, hogy a könnyebb közlekedés szempontjából az elzárt részleteket is ki kellett nyitni.

*** A csók veszélyes.** A ki mindent meg szokott figyelni, naponkint láthatja, mint nyilvánítják a dadák és peszrák szeretetüket a rájuk bizott kis gyermekek iránt. Számtalan esetet láttunk, hogy a kiseded szinte fuldokolni kezd a sok csók miatt, melylyel szegénykét elhalmozzák. Nem helyeselhető a gyermekcsokolási mánia a szülőknél sem, annál kevésbbé pedig a cselédségnél, sőt ajánlatos volna — nem is említve itt a szülők gyermekeik iránti ebbeli kötelességét — ha a gyermekgondozók határozottan eltiltatnának e szokástól, mert orvosi vélemény szerint ebből az egész életre kiható bajok származhatnak.

*** Korzó — porzó.** Ha az ember öregszik, sok baja akad és addig-addig panaszkodik a szegény teremtés, míg az egészséges fiatal rázem. Ez az általános igazság különösen nyilvánul az anyósokkal szemben, akik nem igen kedves személyiségek szoktak lenni vőuraimek előtt. Egy ilyen szerencsétlen beteges anyós tett látogatást a napokban egyik nagyváradai vejenél és mert egyedül nem akart odahaza maradni, ő is elment a családdal a korzóra sétálni. Egy darabig csak czammogott a mama, közben, közben nyögdécselt is egy kicsit, de mikor másodszer is végig akarták sétálni a körös partot, elhagyta a türelme és olyan hangosan, mint otthon szokta, így szólt vőm uramhoz:

— Ugyan mit fárastjátok itt az embert haszontalanul. Hisz itt semmit sem lát az ember. Az egészben csak a neve jó ennek a sétahelynek: van itt por szépen, nem hiába porzó.

*** Ellopták a szerszámait.** Szögi Mihály kőműves segéd, aki a nagyváradai reáliskola építésnél foglalatoskodik, tegnap nagy panaszszal járult a biztos elé. Elmondta, hogy ő szegedi ember, sokat épített, sok falat felrakott az árvíz után odahaza, de olyasvalami még soha sem történt vele, mint most. Valaki ellopta a szerszámait és ő e miatt nem tudja keresni a

könyvérét. A rendőrbiztos szeretett volna azonnal segíteni a szegedi atyafin, de hát senkit sem tud gyanusítani.

*** Régi rendelet Szent-István nap ünnepeléséről.** Az első magyar király nevenapját voltaképp nem a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény tette ünnepé. Régi irás tanuskodik arról, hogy már 1820-ban királyi rendelet adta ki aug. 20-ikának megünneplésére. A régi irást Szeged város levelestárában találták meg. Az ócska papíron ezek olvashatók.

4233—1820. Olvastatott és közönségesse tétetett a nagyméltóságú m. kir. helytartóságnak f. évi mindszent havának 31-ik napján 27799. sz. a. költ. kegyes rendelkezésében Első császári királyi felségének legkegyelmesebb Resolútiója következtében parancsolni méltóztatik, hogy mivel Szent-István Magyarország 1-ső királyának emlékezete napja, mely mindenkoron kisasszony havának 20-ik napján tartatik, a normális napok közé számláltatott, ugyanazon napon, mindenféle játékoknak és játékszindaraboknak mutatásai meg ne engedtesse nek. Melyetén kegyelmes parancsolat a párban kapitányi tisztségnak szoros megtartás végett kiadattatik.

A rendelet Szeged tanácsának 1820-ik évi december 15-ik napján tartott üléséből van kelteve.

*** A költői lelkű kanász.** Egyik dunántúli faluban nemrég a kanász fölakasztotta magát. Zsebében papirosba csavargatva egy darab szalonnát találtak, amely valószínűleg utolsó falatozásából maradt meg. A szalonnánál érdekesebb volt a papiros, a melyen a következő vers volt olvasható:

A tölgyek pusztulnak s nem adnak makkot;
Szegény kis koczáim, de szegények vagytok!
A mezőket Isten szintén nem locsolja,
A határban nincs egy tenyérnyi pocsolya.

Ilyen viszonyok közt én hát minek éljek?
Hogyha szebb jövődöt immár nem remélek.
A haláltól nekem egy fogam sem vaczog.
Isten veled világ, disznók és malaczkok!

*** APRÓ HIREK. Uj tisztb. kanonok.** Király ő felsége a vallás- és közoktatásügyi magyar miniszter előterjesztésére dr. Leszenyey Ferenc tisztb. udvari káplánt és theologiai tanárt a szatmári székes káptalan tiszteletbeli kanonokjává nevezte ki. — **Gyilkos villám.** Izópallagon a vihar utolérte a szabadban Boros Togyer juhászt és a tizenhárom éves Nyikorucz Mihály juhászbojtárt. Mind a ketten egy hatalmas tölgyfa alá menekültek, amelybe beleütött a villám. A nyáj szétszaladt, Borost és Nyikuruczot pedig másnap találták meg a megtépett lombu fa alatt holtan, hidegen. — **Az orvosok szaporítása a hadseregben.** A napokban megjelent Szervezeti határozványok a cs. és kir. gyalogság részére értelmében a gyalogezredek-nél még egy ötödik katonarorvosi állást is rendszeresítenek. E szerint a katonarorvosok létszáma legközelebb 102-vel nagyobb lesz, mint eddig volt. — **Szent István nap statisztikája.** Szent István napja alkalmából még igen sokan mentek fel a fővárosba, a már ott levő óriási vidékin kívül; így a keleti pályaudvaron 11,090-en érkeztek, a nyugatán 11,237-en, a délin 1210-en, vagyis összesen 23,537-en. Azok a vidékiek, a kik korábban mentek föl a fővárosba, jórészt már elutaztak. Az elutazók száma összesen 18,808 volt. — **A kolera.** A Brody mellett fekvő Radziwilowban egy halálos koleraeset fordult elő. — **Szent-Pétervárról telegrafálják,** hogy a volhiniai kormányzó-ságban kolera vagy kolerás tünetű betegségben 222-en betegedtek meg és 72-en haltak el június 9-étől július 15-ig. Július 16-tól július 22-ig 466 ember betegedett meg és 166 halt el. — **Bérmálás a fővárosban.** Az őszzel általános bérmálás lesz a fővárosban. A bérmálást részint Vaszary Kólos hercegprímás, részint Csélka Nándor püspök fogja végezni. A bérmálások szeptemberben kezdődnek. — **Szánkázás nyáron.** Siklósról írják, hogy ott nagy feltűnést és derűtséget keltett tegnap két gyüdi ember, a kik szánkán mentek be Siklórsra a félórányira fekvő falujokból. Azt hitték eleinte, hogy részegek, vagy meg vannak háborodva, de kiderült, hogy fogadásból csinálták azt a furcsa tréfát. — **Apácák fölavatása.** A budai Erzsébet-apácák klostromában hat apácza-növendéket avattak föl ünnepiesen. Hárman közülök végleges fogadalmat

tettek, hárman pedig csak beléptek. A főlavató szertartást Bogisich Mihály prépost, budavári esperes-plébános végezte Szakács Viktor érseki titkár és több más lelkész segédletével. A szertartás után ünnepi ebéd volt a klostromban.

* **Elveszett karperecz.** Neue Róza nagyváradi lakos tegnap egy ezüst karpereczet veszített el az utcán. Aki megtalálja, sziveskedjék a rendőrséghez beküldeni.

x Lapunk mai számában megjelent Neuman M. Sándor hirdetésére felhívjuk a n. é. közönség figyelmét.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-85.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

A szülők figyelmébe.

A tanév közeledtével a vidéken lakó szülők közül sokan aggódva gondolnak arra, hogy iskolás gyermeküket, kiket a szülői házból ki kell adniok, hova helyezték el, hol a gyermek a kellő felügyelet mellett mindazon veszélytől meg van mentve, melynek nem egy áldozatul esik, ha oly házhoz adják, hol a gyermekkel keveset vagy mitsem gondolnak. A legnyugodtabbak lehetnek ebben a tekintetben azon szülők, kik gyermeküket valamely jól szervezett intézetbe adhatják. Mint értesülünk a debreczeni róm. kath. Theresianumba elemi iskolai, gimnáziumi és reáliskolai róm. kath. vallású tanulók előnyös feltételek mellett teljes ellátásra felvétetnek. A felvételi módzatokra vonatkozólag felvilágosítást ad a debreczeni róm. kath. Theresianum felügyelősege.

Iskolai értesítés.

A helybeli magy. kir. állami főreáliskolában a jövő 1895/96. évre a beírások szeptember hó 1, 2 és 3-ik napján lesznek és pedig délelőtt 8-tól 12-ig, délután 2-től 4-ig.

A fölvételi-, pót- és javító vizsgálatok aug. 29, 30 és 31-én tartatnak meg, szintén délelőtt 8-tól 12-ig és délután 2-től 4-ig.

A tanév ünnepélyes megnyitása szept. 4-én délelőtt 9 órakor lesz az intézet mértani rajztermében. A megnyitás utáni napon szeptemb. 5-én rendes tanítással kezdjük meg a tanévet.

Az érettségi vizsgálat írásbeli része szept. 4. 5. 6 és 7-én tartatik meg, míg a szóbeli a javítóval együtt szept. 9-ére van kitűzve.

Kelt Nagyváradon, 1895. aug. 21.

Vidovich B.
igazgató.

Irodalom és művészet.

***Katholikus Hitvédelmi Folyóirat.** A folyó évi 8-ik. augusztusi füzet a következő érdekes tartalommal jelent meg: 1. Műpapok. II. Plagiosippus. 2. Országgyűlési vallás-mozgalmaink a kiegyezés óta. 1867—1894. II. Irta: Keményffy K. Dániel. 3. Assiszi Sz. Ferenc, Castelar Emiltől. 4. Magunk között. (Tiszán katolikus dolgok.) O. 5. Megtértek Csarnoka. Drach Dávid Pál. 6. Protestáns Szemle. Az agyonbeszélte belmisszió. *Allj elő vén Márkus, vedd le süvegedet.* A reformáció a millenáris diszmenetben és a debreczeni polgármester. Esztergomtól. 7. Irodalom. X. . . A valásháboru Magyarországon. Ism. K. D. — P. Didon-Dr. Somogyi: A tudomány Isten nélkül.

Ism. Keményffy K. D. — Castelar E-Huszár. A művészet, vallás és természet Olaszországban. Keményffy K. Dániel. 8. Vegyesek. 9. A lelkész titka vagy a gyónási titok sérthetlensége. (Egy iv kath. regény melléklet.) Harmadik iv. Ajánljuk e hitvédői vállalatot a kath. olysóközönségnek, annál is inkább, mert legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető: a szerkesztőségben. Pozsony, ferencziéknél.

— ***Katholikus Egyházi Zene-közlöny.** A folyó évi július és augusztusi 8. és 9-ik sz. tartalma: Az egyházi zene tanulmányozásáról III. B u n d a l a János székesővárosi káplán-tól. A római chorál éneklési módja. Az ünnepélyes azent mise-áldozat (folytatás). Az egyház nyelve. Istentiszteletnek rendje. Egyházzenei élet (eredi tudósítás). A győri székesegyház új orgonájának diszpozíciója. Ismeretek tára (folytatás). Irodalom. Vegyesek.

MULATSÁG.

Meghívó. Alulírott rendező bizottság folyó hó 25-én azaz vasárnap Paksy Gusztáv úr kerthelyiségében k.-magyar-u. az eddig megtartott 8 táncestélyt befejező zártkörű kottilion estélyt rendez, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Stanga Jenő r. b. elnök. Weisz Mihály pénztárnok. Reizman Ferencz ellenőr. Herskovits Mór ellenőr. Weisz. H. Ármin titkár. Klein Miksa titkár. Stern Salamon, Weisz Vilmos, Gáspár Ignác, Friedman Áron, Veinberger Herman, Mayer Péter, Weisz József, Geldbert Mór, Brüder József, Klein Bernát, Róth Gyula, Neumann József, Latner Jakab, Klein Sámuel. Kezdeté 8 órakor.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

P é n t e k : *A Pont Biquet család.*
S z o m b a t : *Tata-Toto.* Operette itt először.

V a s á r n a p d. u. *A notredámei toronyőr.* Este *Taa-Toto.*

DEBORAH.

Az üldözött zsidónő.

— Augusztus 22-én. —

Mosenthal eme nagyhatásának hirdett színművét választotta C s a t á r Győző jutalom játékaul. A darab maga nem érdemelte meg azt, hogy a nagyszámban megjelent közönség végignézze, ámde Csátarra való tekintettel ezt is megtették.

A darabról azt hisszük elég annyit írunk mert többet nem is érdemel.

A czimszerepet T ó v ö l g y i Margit játszotta meg, ki a tegnapi estén valóban meghódította a közönséget. — Minden egyes jelenetét tomboló tapsvihár követte s ötször-hatszor a lámpák elé hívták.

Gál, Tompa, Balassa, Angyal Ilka, Bács, Csátár és Déri tőlük telhetőleg játszottak.

(—ts.—ő.)

Toto-Tata.

Holnap szombaton kerül színre először T o t o - T a t a legújabb francia operette, mely a népszínházban állandóan műsoron van. R. Réthi Laura játsza a kettős szerepet Totót és Tatát, ez a kettős szerep képezi a darab fő mozgató erejét; — és e bravuros szerepet R. Réthi Laura nagy gondnal és ambícióval tanulta be. Játsszanak még Balassa, Hunyadi, Rónaszéki, Ligeti, Csátár, Tolnainé, Szatmári Rózi.

Ötven évig színész K o m á r o m y Alajos a nemzeti színház veterán művésze, városunk jeles szülőtte, aki midőn évek előtt nyugalmába vonult, szülővárosában és két feledhetetlen szép estét szerzett művészetével közönségünknek, a jövő hónapban üli meg színészkedéseivel ö t v e n é v e s fordulóját. Komáromy a nemzeti színházban Bánk-Bán czim szerepében lépett fel, amelyet 1848-ban játszott először ugyanazon színpadon.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

10

Irta: **Valnicsek Béla.**

(Folytatás.)

Karf Sándor bágyadtan szorította meg a nyújtott kezét s ajkaihoz emelte. Szemeiben könny ragyogott s egy könnyesepp Róza kezére hullott.

Róza szeliden tekintett a szép ifjura s a kastélyba való visszatérésre szólította fel.

Sándor hallgatagon engedelmesskedett. — Szótlatlan haladtak egymás mellett s még a lég madarai sem csicseregtek, mintha nem akarták volna zavarni az ifju szív fájdalmát.

A kastélyba érve ismét zavartalanul csevegtek, mintha mi sem történt volna, azután Sándor bucsút vett ismerőseitől s távozott.

A bucsuzásnál Róza halkán kérdezé Sándortól:

»Haragszik?»

»Nem» — volt a rövid válasz és távozott.

Karf szívét a távozásnál különböző érzelmek szállták meg. Az oly istentelen gondolatok, amilyenek talán manapság lepnék el a visszaszántított ifjut, távol voltak tőle. Nem gondolt sem öngyilkosságra sem az utjában álló nyomozására és vele való megvívásra; nem. Ily oktan tervek meg gondolatok helyett betért Risenach városának egyik templomába s a boldogságos Szűz szobra előtt térdre hullott.

»Óh, mennyei Szűz«, könyörgött az ifju, erősíts meg szenvedésemben s vigasztalj szomorúságomban. A te szent szívedet sokkal nagyobb kínok gyötörték, mint az enyémet s mégis oly önmegadóan tűred azokat. Add, hogy én is ily türelemmel viseljem a szívemet maradosó fájdalmat.»

Sándor ily hangu imája talán mosolyt csalna a mai ifjuság egyik-másikának ajkaira, ha hallaná azt.

De ez csak a mai »álfelvilágosodott« kor hatása volna; igazán buzgó ifju semmi nevetni valót nem találna ezen imán.

Karf könyörgésének befejezése után elhagyta a templomot s lakása felé tartott. Alig haladt néhány lépést, midőn a vele szemközt jövő Korner plébános, a kivel már régen megszeretett volna ismerkedni, megállította őt s így szólt hozzá, mialatt szemeit folytonosan ujjaira szegezte, hol az Ernő barátjától kapott gyűrű volt.

»Látásból már van szerencsém önt ismereni Karf ur; Marburger Ernő derék barátja többször emlegette. Beszélni azonban mindeddig nem volt alkalmam önnel s minthogy fontos mondani valóm van, kérem sziveskedjék lakásomra kísérni.»

Sándor csodálkozással hallá a plébános szavait s követé őt.

A plébániára érve, Korner székkal kínálta meg Karfot s így kezdte beszédét:

»Néhány évvel ezelőtt egy haldokló aszszonyt gyóntattam, a ki gyónásának elvégzése után csomagot nyújtott át nekem azon megbízással, keresném fel fiát. Némi utbaigazításul azt is tudomásomra hozta levelében, hogy fiának birtokában egy aranygyűrű van, melyből azonban az ametiszt kő egyik fele hiányzik, melyet szintén rám bízott. Sokáig kerestem ezt tulajdonosával együtt, míg végre az ön ujjain felfedezem a gyűrűt. De ön bizonyára nem első tulajdonosa ennek, mivel neve nem egyezik meg a levélben említett névvel.»

Korner ezután elővette a fél ametiszt követ, melyet magánál tartott s a gyűrű foglalatába illeszté. A kő épen beleillett, jeléül annak hogy a levélben említett gyűrű azonos ezen gyűrűvel.

»Igaza van, Főtisztelendő ur, a gyűrű eredetileg nem az enyém. Magam is jó barátomtól, Margburger Ernőtől, kaptam azt barátságunk zálogául. Egyébiránt valószínűleg ő is mástól kapta, mert midőn a gyűrűt ajándékozta, e szavakkal nyújtá azt át:

»E gyűrű volt legkedvesebb kincsem; édes emlékek fűződnek hozzá s nehéz tőle megválnom. Am irántad, való szeretetem sokkal na-

gyobb, semhogy e kis áldozatot meg ne tudnám érte hozni. Fogadd emlékül.

A plébános szomorúan csóválta meg fejét.

„Mennyit, de mennyit kerestem már e gyűrűt, mormogá inkább, mint monda, és mindhiába.

Tüvé tettem érte mindent, hogy felleljem azt, de hasztalan.

S most, hogy végre megtalálom a gyűrűt, az annyira keresett tulajdonos hiányzik.

„Palán Ernő barátom több felvilágosítást adhat a gyűrűről, Főtisztelendő ur; méltóztatásuk hozzá fordulni.

„Mindenesetre megteszem nála is a szükséges lépéseket, ámbar kevés reményem van.

Ezután köznap dolgokra tértek át, majd Karf felállt, ajánlá magát s távozott.

Alig hagyta el Sándor a plébános lakását. Gondolatai ismét a közte és Burghoff Róza között történetekre irányultak s mélyen elmerülve azokba, végre lakására érkezett.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Zelenka püspök lemondása.

Debreczen, aug. 22. (saját tud. táv.)

A tiszai ágostai ev. egyház kerületben Zelenka Pál püspök lemondása folytán új választás lesz. A püspöki állás betöltése céljából az egyházmegye községei szeptember 8-ig kötelesek közgyűléseiken a szavazást megejteni, s az írásbeli szavazatokat szept. 10-éig fogják a püspök helyetteshez elküldeni. A szeptemberi közgyűlésen aztán kihirdetik a választás eredményét.

Feszültség Olasz- és Oroszország közt.

London, aug. 22. (Saját tud. távir.)

A Standard jelenti Rómából: Az olasz kormány nem fog nagyon sietni a pétervári nagykövetségi állás betöltésével, mert daczára a hivatalos demantiknek, bizonyos feszültség észlelhető Oroszország és Italia között. Az a körülmény, hogy a római olasz nagykövetet visszahívták, a nélkül, hogy állását rögtön betöltötték volna, eléggé mutatja, hogy Oroszország méltányolja a helyzetet.

A helyzet Bulgáriában.

Bukarest, aug. 22. (Saját tud. táv.)

A Constanzában felfedezett bolgár irredentisztikus komité számos gazdag dohurdzai román alattvalóval, továbbá oroszokkal és Czankovval, Karavelovval, Tufekesievvvel, valamint a macedonai bizottsággal is összeköttetésben állott.

Szófia, aug. 22. (Saját tud. távir.)

A pétervári bolgár küldöttség egy tagja a következőket jelentette ki egy ujságíró előtt:

A bolgár deputáció célja eleinte csak az volt, hogy koszorut tegyen le Sándor csár koporsójára. A bolgár kormány megkérdezte Lobanov hercegtől aki akkor még bécsi nagykövet volt, vajjon lehet-e kilátása a küldöttségnek arra, hogy a csár fogadja. Lobanov barátságosan fogadta a kérdezősködő bolgárokat és kijelentette, hogy a küldöttség fogadásának mi sem áll utjában. Politikai dolgokról akkor nem volt szó. Csak e hírek Szófiában megérkeztek merült fel a terv, hogy a Bulgária és Oroszország

között levő viszony feszültségét enyhítsék. A küldöttségnek a következő utasításokat adták:

Lépjen általános érintkezésbe, de ne tárgyaljon.

Fejezze ki azt a benső óhajt, hogy a feszült viszony Bulgária és Oroszország közt megszűnjék, de hangsúlyozza, hogy egyetlenegy kormányképes bolgár párt sem hajlandó e célra az állam rovására áldozatot hozni és hogy elvárják Oroszországtól a kdlgár helyzet elismertetését.

Ferdinánd fejedelem megvárja itt a fejedelemné elutazását Bécsből is vele együtt fog Várnára utazni.

Csombor Imre szabadlábán.

Budapest, aug. 22. (Saját tud. táv.)

A negyedmillió postalopás egyik tettejét, Csombor Imrét és a vele vadházaságban élő Zsengellér Zsuzsánnát a törvényszék ma szabadon bocsátotta.

Katonák és parasztok harca.

Budapest, aug. 22. (Saját tud. táv.)

Piliscsabán két gyalogezred állomásozik, az 52. és a 6-ik. E két ezredből vagy 40 katona szöváltásba keveredett egy csapat paraszt legénnyel. Szó szót követett és a dolognak véres verekedés lett a vége. Húsz katona még ideje korán ott hagyta a vitatkozókat, de a többiek egy káplár vezetése mellett folytatták a harcot. A katonák szuronyokkal, a parasztok pedig késekkel és botokkal küzdöttek és csak akkor hagyták a verekedést félbe, mikor látták, hogy 3 katona halálosan megsebesítve a földön fekszik.

Az osztrák kormányválság.

Bécs, aug. 22. (Saját tud. távirata.)

Mint megbízható forrásból hírlik, ő felsége a végleges miniszterium megalakítását az őszi hadgyakorlatokról való visszatérése utáni időre halasztotta.

Bécs, aug. 22. (Saját tud. távirata.)

Hadani gróf tegnap este a mértékadó politikai egyéniségekkel érintkezett. Az estét különben Schönbrunban töltötte Kielmansegg gróffal együtt, mint a külügyminiszter vendége. Ma délelőtt 9 órakor ismét érkezett Kielmansegg gróffal. Kielmansegg eddig Ischlbe nem kapott meghívást. Badeni gróf még a hadgyakorlatok előtt újra meghívást fog kapni a királyhoz. Kielmansegg a Badeni kabinetben nem fog tárczát vállalni, hanem ismét elfoglalja az alsó-ausztriai helytartói állást, míg a belügyminiszteriumot ismét egyesítik a miniszterelnökséggel. Badeni gróf ma délután Szombathelyre utazott fia látogatására és onnan Lembergbe tér vissza.

K ö z g a z d a s á g.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

3481/1895. sz.

Értesítés.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága megküldte kamaránkhoz az 1895. évben szükségelt megmunkált tengelyek szállításának biztosítása tárgyában kibocsátott pályázati hirdetményét.

Miről van szerencsénk az érdekelteket azal értesíteni, hogy a pályázati hirdetmény feltelei a kamara hivatalában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig bármikor megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. augusztus 20-án.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos,
titkár.

Sertésszállításra vonatkozó újabb rendelkezések. A földmiv. miniszter megengedte, hogy Kecskemét és Czegléd városi hizlaldákból származó sertések Magyarország belső területén való vasúti szállítását azonnali levágásra, azon megszorítással, hogy ezen engedély a kőbányai sertésszállításra nem terjed ki.

Ugyancsak a földmiv. miniszter, tekintettel a kőbányai sertésszállításra levő összes sertések kedvező egészségi állapotára, megengedte hogy ezen sertések azonnal leendő levágásra az ország bármely vasúti állomással bíró helyére szállítani lehessen.

A Rumániában fellépett sertés vész következtében a földmiv. miniszter az onnan származó sertéseknek élő vagy leölt állapotban, úgy szintén a friss sertéshúsnak Romániából Magyarországra való behozatalát a további intézkedésig megtiltotta, az ott legelő honi származású sertések visszabocsájtását pedig csak 8 napon belül engedte meg. A sertésvész behurcolásának meggátlása végett pedig a sertés csempészet meggátlására a törv. hatóságokat utasította.

Szülő- és borgazdasági felsőbb tanfolyam. A földmiv. miniszter a Budapesten szervezett egyéves szülő- és borgazdasági felsőbb tanfolyamra, mely ez évi november 1-én kezdődik, pályázatot hirdet. Célja e felsőbb tanfolyamnak elméleti és gyakorlati alapon oly egyének kiképzését lehetővé tenni, akik a tanfolyam sikeres bevégeztével akár saját céljaikra, akár uradalmak, nagyobb birtokok vagy egyesületek, szövetkezetek és vállalatok által létesített vagy létesítendő nagyobb kiterjedésű szőlők és pinczészetek önálló kezelésére, esetleg az állam szolgálatában való alkalmazásra képesítve legyenek. A tanfolyamba való fölvétel kellekei: 1. A magyar-óvári gazdasági akadémiának, vagy a hazai gazdasági tanintézetek valamelyikének kitűnő sikerrel történt bevégeztését igazoló végbizonyítvány. 2. Egészségi és erős testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány. A tanfolyam díjmentes s a fölvett hallgató csupán saját ellátásáról tartozik gondoskodni. Szerényebb sorsu és kitűnő bizonyítványokkal rendelkező egyének részére tíz, egyenként 600 forintig terjedhető ösztöndíj rendszeresített, melyek havi előleges 50 forintnyi részletekben fognak kiszolgáltatni. A tanfolyamon résztvenni óhajtók 50 kros bélyeggel ellátott és tanulmányaikat s ha időközben már alkalmazva voltak, alkalmazásukat is igazoló bizonyítványaikkal fölszerelt kérvényeiket a földmiv. miniszterhez augusztus 25-ig ama gazdasági tanintézet igazgatóságánál tartoznak benyújtani, amelytől végbizonyítványaikat nyerték.

Ezredéves kiállítás osztalesorsjáték. Az 1896-iki ezredéves kiállítás alkalmára a kormány a képviselőház előzetes határozata folytán osztalesorsjátékok rendezésére adott engedélyt, melyek elsője folyó évi október 16-tól 19-éig egy királyi közjegyző és tanúk jelenlétében Budapesten nyilvánosan megejtendő húzással veszi kezdetét. Az osztalesorsjáték intézménye nálunk még újdonság, de a külföldön már évszázadok óta divik s mindenütt szépen vált be. Tény, hogy a sorsjátéknak ez a neme bir a közönségre legnagyobb előnnyel, mert mindenki könnyen számíthatja ki nyelési esélyeit s oly mérvben vehet benne részt, a mennyire viszonyai engedik. Az osztalesorsjáték-vállalat az állam felügyelete alatt áll, a sorsjegyek csakis a hivatalos névértékben adatnak el s csupán eredeti sorsjegyek léteznek, melyek mindegyikén a magyar ezimer, az az osztalesorsjáték-igazgatóság aláírása és a gyűjtőde czime áll, mely a sorsjegyet eladta. A sors-

jegyek már forgalomban vannak és Heintze Károly vezérőrnagy által (Budapest, Szervita-tér 3.) adatnak el.

Kedvezményes menetjegyek aldunai kirándulásokra. Az aldunai utazásokra a múlt évben érvényben állott kedvezményes kombinált vasuti és hajózási menetjegyeket az érdekelt vasut és a hajós vállalatok az idén is életbeléptették és pedig az utazó közönség előnyére oly módon, hogy azok a Belgrád—Orsova, illetve Bázias—Orsova között levő vízi vonalon úgy a Magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság, mint a dunagőzhajózási társulat hajóin érvényesek, azaz az utas mindennap talál csatlakozó hajót a vasuti végállomáson. E jegyek ára a rendes menetdíjakkal szemben a vasuti vonalon 10%-nyi és a vízi vonalon 15—30%-nyi mérséklést nyújt.

Selyemtenyésztésünk. A selyemgubóbevéltés teljesen befejeztetvén, az ország különböző vidékeiről az ott felállított beváltó állomásokról a szegvárdi selyemtenyésztési felügyelőséghez beérkezett adatok szerint az idén beváltott selyemgubó másfél millió kilót tett ki. A selyemtermelők gubók után 1,091.526.66 frtnyi jövedelemben részesültek; selyemparral foglalkozók keresete a gyárakban, raktárakban stb. 383.639.23 frt volt. Ezek az eredmények az első látásra igen szépek, de elszomorító dolog, hogy mivé fejlődhetnék Magyarország selyempára, ha nem volna oly nagy a szederhiány. E nélkül mennyivel előnyösebb volna a magyar tenyésztő helyzete az olasz és franciaénál, a hol a petéért és szederfalevéért termésük felét, sőt sok esetben kétharmadát kénytelenek átadni s így is csak kilónként 1-20 frtot voltak képesek elérni, holott náluk a termelő a petét s legnagyobb részben a levelet is ingyen kapja s mégis 1 frtot kap gubójának kilójáért. S hogy a magyar selyem nem áll sem az olasz, sem a francia mögött, azt a talalyi lyoni kiállítás eléggé fényesen bebizonyította.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. auguszt. 21.

Budapest, augusztus 21. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékeltén kínáltak, a vételkedv csöndes volt és szilárd irányzat mellett 50.000 q. hazai buzát 5 krral olcsóbb áron vásároltak.

Idegen buzákban: szerb buza 5-57.
Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.30—5.37 frton Budapesten.
Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.
Arpa irányzata megszilárdult. Elkelt 0—0 frton.
Zab irányzata valamivel szilárdabb Elkelt 7.—6.82¹/₂ orinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

F A J	B u z a					
	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági — — —	uj 78	—	—	79	—	—
» — — —	uj 80	—	—	81	—	—
» — — —	uj 82	—	—	—	—	—
Tiszavidéki — —	uj 78	6.15	6.25	79	6.25	6.35
» — — —	uj 80	6.30	6.40	81	6.35	6.45
» — — —	uj 82	6.50	6.55	—	—	—
Pestvidéki — —	uj 78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
» — — —	uj 80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
» — — —	uj 82	6.45	6.50	—	—	—
Fejérmegyei — —	uj 78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
» — — —	uj 80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
» — — —	uj 82	6.45	6.50	—	—	—
Bácskai — — —	uj 78	—	—	79	—	—
» — — —	uj 80	—	—	81	—	—
» — — —	uj 82	—	—	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1 1/2 centit árnyatlást jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborús hírekre 3—4 krral javultak, Később azonban 1—2 krral maradtak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.30—6.34 frt rozs őszre 5.36—5.40 frt, tengeri julius—augusztusra 5.85—5.91 forint, tengeri augusztus—szeptemberre 5.55—5.57 frt, zab őszre 5.59—5.63 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 9.10—9.20 forint.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.35—6.40 forint, rozs őszre 5.38—5.39 frton, tengeri juliusra—aug. ra 5.86—5.87 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.60—5.61 frton, zab őszre 5.61—5.63 frton, káposzta-repeze augusztusra—szeptemberre 9.10—9.20 forint.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	123.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	100.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/3%	—	—	—	—	124.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/3%	—	—	—	—	103.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.—
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	146.—
Oszták járadék papírban	—	—	—	—	100.75
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	101.—
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	123.—
Oszták korona járadék	—	—	—	—	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	155.75
Oszták-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1060.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	487.75
Oszták hitelintézet részvény	—	—	—	—	400.10
London-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	406.26
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	958.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.15
London vista	—	—	—	—	121.—
Paris vista	—	—	—	—	47.90
20 márkás arany	—	—	—	—	11.83

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 111. sz.

VI. Kis bérlet 11. sz.

Páros.

Páros.

Pénteken, 1895. augusztus 23-án

Pont Biquet család.

Kitűnő vigjáték 3 felvonásban.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton augusztus hó 24-én

Tata-Toto.

Nagy operette 3 felvonásban.

A kinevezendő polgári anyakönyvvezetőkhez!

A magas kormány rendeletéből értesültem, hogy minden anyakönyvvezetőnek, ki a házasságkötéseket teljesíti, ebbeli funkcióját az ünnepélyesség emelése céljából

magyar ATTILA-öltönyben

kell végeznie.

Ennek folytán bátor vagyok az igen t. környékbeli községi és körjegyző urakat, kiknek kinevezése már bevezett tény — felkérni, miszerint ebbeli rendelményeikkel bizalmasan **hozzám fordulni kegyeskedjenek.**

Kiváló tisztelettel

NEUMANN M. SÁNDOR NAGYVÁRADON,

(113) 1—10

Olaszi, Fő-utca, Bémer-tér, a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Az Attila-öltöny ára legfinomabb minőségű posztóból a legelegánsabb kivitelben **30 frttól 40 frtig.**

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes savanyúviz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelné sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: „... a bodoki Matild forrás vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizeink. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalmát jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (Gieshübl, radeini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része...“

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

„... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérke-

ringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.“

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a Matild víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 198 38—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye.)

